

СТИВЪН КИНГ
ВСТЪПЛЕНИЕ (КОШМАРИ И
СЪНОВИДЕНИЯ)

Превод от английски: Мария Парушева, Андрей Жишев, 1994

chitanka.info

*Мит, вяра, доверие и
„Ако искаш вярай, ако не искаш — недей“
На Рипли*

Когато бях малък, вярах на всичко, което ми казваха, на всичко, което прочитам, и на всяко излъчване, изпратено от собственото ми пренагрято въображение. Това бе причината за много безсънни нощи, но също така изпълни света, в който живеех, с такива цветове и съдържание, че не бих ги заменил за цял живот спокойни нощи. Разбирате ли, дори тогава знаех, че в този свят съществуват хора — всъщност прекалено много хора, чието въображение е или сковано, или съвършено закърняло, и които живеят в духовно състояние близо до далтонизма. Винаги съм ги съжалявал, никога не съм мислил (поне тогава), че много от тези типове, лишени от всякакво въображение, или ме съжаляват, или ме презират, не просто защото страдах от невъобразимо количество ирационални страхове, но защото бях дълбоко и безрезервно доверчив към почти всичко. Някои от тях сигурно са си мислили (поне майка ми разсъждаваше така): „Ей, това момче ще го купят и ще го продадат, без да се усети.“

Това в това имаше някаква истина и ако трябва да бъде честен, предполагам, че има истина и сега. Жена ми все още се наслаждава, когато разказва на познати, че в първите избори за президент, в които съпругът ѝ е участвал на невинната възраст от двадесет години, той пуснал гласа си за Ричард Никсън. „Никсън каза, че има план как да ни измъкне от Виетнам“ — добавя тя обикновено с насмешлив блясък в очите. „И Стийв му повярва“

Точно така, Стийв му повярва! И това далеч не е всичко, в което Стийв повярва през често ексцентричния път на своите четиридесет и пет години. Аз бях например последното дете в махалата, което стигна до извода, че всички тези улични Дядо Коледа означават, че *истински* Дядо Коледа не съществува. (Все още не виждам къде са логическите корени на това умозаключение: то е все едно да твърдиш, че наличието на милион последователи доказва, че не съществува учител), никога не поставих под въпрос твърдението на чичо Орън, че човек може да

откъсне сянката на някого със стоманено колче за палатка (ако удариш точно по пладне, там е номерът), или пък теорията на жена му, че всеки път, когато потрепериш, някоя гъска минава над мястото, където един ден ще бъде гробът ти. Като отчитам развитието на моя живот, това би трябвало да означава, че съм обречен да завърша дните си, погребан в задния двор на леля Роди, където гъските ѝ пасат.

Вярвах и на всичко, което ми раздуваха в училищния двор, преглъщах еднакво лесно и „дребни риби“, и опашати лъжи с големината на кит. Едно дете ми каза с непоколебима увереност, че ако оставиш десет цента върху железопътна релса, първият влак, който премине над нея, ще дерайлира. Друго хлапе ми каза, че десетцентовата монета, оставена върху железопътната лента, ще бъде съвършено „разплескана“ (точно така го каза — съвършено „разплескана“) от идващия влак и след като премине влакът, ще можете да вземете почти прозрачна монета с размера на сребърен долар. Лично аз вярвах, че и двете неща са истина: че десетцентовите монети, оставени на железопътните релси, се разплескват напълно, преди въпросните влакове да дерайлират.

Други омайващи факти от училищния двор, които поглъщах по време на годините ми в училището „Сентър“, Стратфорд, щата Кънектикът, и в Дъръмското начално училище в Мейн, бяха свързани с такива противоположни обекти, като топките за голф (отровни и разяждащи се отвътре); помятанятия (понякога водещи до появата на живи уродливи чудовища, убивани впоследствие от лицата, работещи в здравеопазването, носещи зловещото име „специалните сестри“); черните котки (ако някоя от тях ти пресече пътя, трябва да плюеш три пъти в пазвата си или се подлагаш на стопроцентов риск да умреш преди залез) и какво ще ти се случи, ако минеш под стълба.

Моите първи източници на чудотворни и удивителни факти в ония времена бяха подвързаните с меки корици сборници на Рипли „Ако искаш вярвай, ако не искаш — недей“, които се издаваха в джобни издания. Точно в един от тях открих, че бих могъл да направя мощен експлозив, като изстържа целулоида от гърбовете на картите за игра и след това напъхам това вещество в тръба; че можеш да пробиеш дупка в черепа си, след това да я затъкнеш със свещ и да се превърнеш в нещо като човешка нощна лампа (защо на някой може да му хрумне да поиска такава нещо, бе въпрос, който си зададох чак след много

години!); че съществуват истински гиганти (мъж висок над два и четиридесет); истински елфи (жена, достигаща едва двадесет и пет сантиметра); истински ЧУДОВИЩА — ПРЕКАЛЕНО УЖАСНИ, ЗА ДА БЪДАТ ОПИСАНИ... само че в сборниците на Рипли ги описваха с болезнени подробности и обикновено с картинка (и сто години да доживея, пак няма да забравя рисунката на оня тип със свещ, натикана в центъра на обръснатия му череп).

Тази серия от книги с меки корици бе (за мен поне) най-чудесната панаирна атракция на света — книжка, която можех да разнасям в задния си джоб и да прекарвам с нея дъждовните следобеди на празничните дни, когато нямаше бейзболни мачове и всеки бе отегчен до смърт от играта на монополи. Истина ли бяха всичките фантастични любопитни факти и чудовищата на Рипли? В този контекст това едва ли има някакво значение. Те бяха истински за мен, и то вероятно в периода от шест до единадесетгодишна възраст — възлови години, в които до голяма степен се формира човешкото въображение. Те бяха повече от истински за мен! Вярвах в тях, както вярвах, че с десетцентовата монета можеш да дерайлираш товарен влак или че лепкавата течност в центъра на топката за голф ще разяде ръката ти чак до рамото, ако си невнимателен и допуснеш да те опръскат с нея. Точно в книгата на Рипли „Ако искаш вярвай, ако не искаш — недей!“ започнах да разбирам колко тънка може да бъде понякога границата между приказното и прозаичното и да разбера, че противопоставянето на тези две начала хвърля светлина както върху обикновените страни на живота, така и върху случайните странности, изникващи пред нас. Нали помните, че тук става дума за *вяра*, а вярата е люлката на мита? Ами действителността, ще кажете вие? Добре, ако питате мен, действителността може да върви на майната си.

Никога не съм се придържал кой знае колко към действителността и в книгите си. Защото въображението бяга от нея като дявол от тамян.

Мисля, че митът и въображението са фактически почти взаимозаменяеми концепции и вярата е източникът и на двете. Вярва в какво? Ако трябва да съм откровен, не мисля че има голямо значение. В един бог или в много богове. Или че десетцентовата монета може да обърне товарен влак.

Тази моя вяра няма нищо общо с различните вярвания, нека наречем нещата със собствените им имена. По религиозно възпитание съм методист и в детството си бях принуден да изслушвам достатъчно много фундаменталистки проповеди. Убедих се, че в най-добрия случай такова твърдение би прозвучало прекалено самонадеяно, а в най-лошия — като откровено еретично. Вярвах във всички тези изчанчени работи, защото бях създаден така, че да повярвам в тях. Някои хора участват в надбягвания, защото така са устроени — да бягат бързо или играят баскетбол, защото Господ ги е надарил с двуметров ръст, или решават дълги сложни уравнения на черните дъски, защото така са устроени — да виждат местата, където всички цифри се наместват и заспиват заедно.

Но все пак вярата има своето място и мисля, че то има нещо общо с това, че отново и отново се връщаш към нещо, което си убеден, че никога няма да успееш да направиш по-добре, и ако продължиш да настояваш, няма къде да отидеш, освен по-надолу. Когато правиш първия си опит да уцелиш мишената, ти няма какво да губиш, но когато направиш втори (...и трети... и четвърти... и тридесет и четвърти), това означава, да рискуваш да се провалиш и впоследствие да си докараш депресия. А ако пък си автор на разкази, който работи в един ясно и добре определен жанр, резултатът е само пародия. Но повечето от нас продължават, а става все по-трудно. Става наистина трудно. За нищо на света не бих повярвал в това преди двадесет или даже десет години, но си е така. Става все по-трудно. Има дни, когато си мисля, че оня стар компютър „Уанг“ е спрял да се охранява с електричество още преди пет години и че след „Тъмната половина“ работи изцяло на честна дума. Но и така е добре, каквото и да става, думите излизат на монитора, нали?

Идеята на всеки от разказите в тази книга възникна в момент на вяра и всеки от тях бе написан в прилив на вяра, щастие и оптимизъм. Тези положителни чувства имат своите тъмни аналози обаче, и освен страха от провал, има много по-лоши неща. Говоря само от собствен опит, разбира се, но за мен, въображението, което толкова често не ме оставяше в покой и не ми даваше да заспя от страх като дете, ми помогна да премина през ужасните схватки с понякога суровата и непреклонна действителност. Ако разказите, които се родиха от това въображение, са направили същото за някои от хората, които са ги

прочели, тогава ще бъде наистина щастлив и доволен — чувства, които не могат, доколкото зная, да бъдат купени посредством големи сделки с авторските права за филми или договори за книги, възлизащи на десетки милиони.

И все пак разказът е трудна литературна форма — истинско предизвикателство за писателя. Затова толкова се зарадвах и изненадах да открия, че съм събрал достатъчно, за да издам трети сборник. Това стана в най-подходящото време, тъй като един от фактите, в които бях толкова сигурен като дете (вероятно съм се натъкнал на него в „Ако искаш, вярвай, ако не искаш — недей“ на Рипли), бе, че хората изцяло се обновяват на всеки седем години — всяка тъкан, всеки орган, всеки мускул се заменят със свършено нови клетки. Най-страхотното е да знаеш, че макар полетът на вярата, необходим за превръщането на една идея а действителност, да става все по-труден (крилата изнемощяват бавно с всеки изминал ден), той въпреки това е напълно възможен. Не по-малко важно е да зная, че някой все още иска да прочете разказите ми — това си ти, Постоянни читателю, ако досега не ти е станало ясно.

Онова, което на всяка цена исках да постигна, е да не се поддавам на изкушението да прибягвам до старите вицове, до разказите, захвърлени на тавана или на дъното на чекмеджето. От 1980 година, или малко след това, някои критици казваха, че мога да публикувам сметките си за пране и да продам милион екземпляри, но това са в преобладаващата си част критици, които мислят, че през цялото време само това съм правил. Хората, които четат моите творби за удоволствие, очевидно се отнасят различно към тях и аз съм направил тази своя книга с мисъл за тях, а не за критиците.

И така, повторете молитвата след мен:

Вярвам, че десетцентовата монета може да преобърне товарен влак.

Вярвам, че в канализационната система на Ню Йорк има алигатори, да не говорим за плъхове, големи колкото шотландски понита.

Вярвам, че може да откъснеш сянката на някого със стоманено колче за палатка.

Вярвам, че Дядо Коледа наистина съществува и че всички тези типове в червено облекло, които виждате преди Коледа, наистина са негови помощници.

Вярвам, че около нас има невидим свят.

Вярвам, че топките за тенис са пълни с отровен газ и ако разрежеш една от тях и вдъхнеш това, което излезе от нея, ще умреш.

Най-вече вярвам в призраци, вярвам в призраци, вярвам в призраци.

Всичко е наред, нали? Готови ли сте? Прекрасно! Вземете ръката ми. Сега се отправяме. Зная пътя. Всичко, което трябва да направите, е да ме държите здраво... и да вярвате.

Бангор Мейн,
6 ноември 1992

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.